

DOI: 10.31866/2410-1176.45.2021.247347

УДК 785.7(439)"18/19":78.071.2Губаї

**ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ  
ЙЕНЕ ГУБАЇ В КОНТЕКСТІ  
ІСТОРІЇ УГОРСЬКОГО КАМЕРНО-  
ІНСТРУМЕНТАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА  
КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТ.**

Асталош Габріела Ласлівна  
Кандидат мистецтвознавства,  
старший викладач,  
ORCID: 0000-0002-5539-2713,  
e-mail: gabriella.astalosh@gmail.com,  
Львівська національна музична академія  
імені М. В. Лисенка,  
вул. Остапа Нижанківського, 5, Львів, Україна, 79005

Мета статті — на основі детального вивчення життєдіяльності Йене Губаї висвітлити провідні аспекти творчої спадщини митця та його роль в історії угорського камерно-інструментального мистецтва кінця ХІХ – початку ХХ ст. У процесі дослідження представленої проблематики були використані такі методи: історичний (вивчення генези угорської інструментальної музики кінця ХІХ ст. – початку ХХ ст.), джерелознавчий (опрацювання існуючих музикознавчих праць із дотичних питань), аналітичний та структурно-логічний (осмислення та висвітлення хронології історичного аспекту, освоєння специфіки стилю творчої особистості) та метод теоретичного узагальнення (для підбиття підсумків). Наукова новизна. Вперше в українському мистецтвознавстві розглядається творчість Йене Губаї в контексті еволюції угорського мистецтва зазначеного періоду як комплексне явище життєдіяльності митця. Висновки. Творча діяльність Й. Губаї, що припадає на кінець ХІХ ст. – початок ХХ ст., стала ключовою в історії угорської музики на перетині століть. Вона сформувалась під знаком національної самосвідомості митця, включає різні аспекти його творчості: виконавський, педагогічний, громадський, композиторський. Як скрипаль-віртуоз, він активно концертував у ранні роки, досягнувши вершин професіоналізму; педагогічна та просвітницька діяльність музиканта постали в центрі його життєвих пріоритетів зрілого періоду, він успішно виховував молодих скрипалів та створював фундамент для професійної музичної освіти краю, став основоположником скрипкової школи в ньому; співпрацюючи з відомими постатями зазначеного періоду, митець зміг створити у рідній країні справжній музичний осередок, значно поживити концертну практику вітчизняних виконавців, завоювати щирі симпатії та викликати поживлений інтерес вибагливої європейської публіки до особливого колориту угорської музики; композитор Й. Губаї залишив чимало спадщину, питомо частину якої становить концертно-педагогічний репертуар, зокрема камерно-інструментальні полотна.

*Ключові слова:* угорська музика; камерно-інструментальне мистецтво; креативна діяльність; Йене Губаї

**Вступ**

Кінець ХІХ – початок ХХ ст. став переломним в угорській музичній культурі. Цей період позначився розквітом діяльності чималої когорти талановитих, неординарних та ініціативних митців, які усвідомлювали назрілу потребу національної ідентичності угорської музики в загальноєвропейському мистецькому просторі, необхідність створення міцної освітньої бази для молодих поколінь музикантів, важливість та фундаментальність фольклору у формуванні музичного іміджу Угорщини. Саме тому вивчення творчості особистостей, які стояли біля витоків композиторської та виконавських шкіл, є надзвичайно важливою ланкою у цілісному мистецькому ланцюжку історії професійної музики країни. На жаль, сьогодні у вітчизняному мистецтвознавстві знаходимо дуже мало зразків комплексного висвітлення мистецького доробку багатьох кульмінаційних постатей угорської музичної культури, зокрема і Йене Губаї — найбільш плідного представника камерно-інструментальної спадщини країни, креативна діяльність якого активно відбувалась на перетині ХІХ та ХХ ст.

*Аналіз останніх досліджень і публікацій.* Чимало сучасних дослідників присвятили свої фундаментальні праці вивченню різних аспектів творчості угорських митців зазначеного періоду, зокрема Ф. Боніш (2010), Ю. Галієва (Галиєва, 1995), Л. Добсаї (Dobszay, 1998), Р. Сокачик (2019), Ф. Фрідецькі (Frideczky, 2000) та багато ін. Найвагомим у зазначеній науковій сфері є праця угорського дослідника Л. Гомбоша (Gombos, 1998), присвячена життєтворчості митця. У світовому мистецтвознавстві зустрі-

чаємо й окремі нариси, статті, присвячені цій проблематиці: С. Марголіс (Margolis, 2020), Ф. Сечеді (Szecsődi, 2018). Однак, в українському музикознавстві ці питання досі залишаються невисвітленими. Особливої уваги заслуговує проблема цілісного осягнення творчості Й. Губаї, котрий став основоположником скрипкового та камерно-інструментального мистецтва в Угорщині та ключовою постаттю в історії національного мистецтва в кінці XIX на початку XX ст. В цьому полягає актуальність обраної проблематики.

Наукова новизна праці окреслюється самою темою, адже творчість Йене Губаї у контексті еволюції угорського мистецтва зазначеного періоду в аспекті комплексного явища життєтворчості цього митця у вітчизняному мистецтвознавстві розглядається вперше.

### Мета статті

Мета статті — на основі детального вивчення життєдіяльності Йене Губаї висвітлити провідні аспекти творчої спадщини митця та його роль в історії угорського камерно-інструментального мистецтва кінця XIX – початку XX ст.

Відповідно до мети були поставлені такі завдання: розглянути еволюцію угорської інструментальної музики кінця XIX ст. – початку XX ст.; визначити її основних представників; охарактеризувати творчий спадок митця, показати зв'язок із національною специфікою професійного музичного мистецтва Угорщини; висвітлити роль Йене Губаї в історії угорського камерно-інструментального мистецтва початку XX ст.

У процесі дослідження розкриття представленої проблематики були використані такі методи: історичний (вивчення генези угорської інструментальної музики кінця XIX ст. – початку XX ст.), джерелознавчий (опрацювання наявних музикознавчих праць із дотичних питань), аналітичний та структурно-логічний (осмислення та висвітлення хронології історичного аспекту проблеми, освоєння специфіки стилю у творчості митця) та метод теоретичного узагальнення (для підбиття підсумків).

### Виклад матеріалу дослідження

Угорська інструментальна музика вже понад три століття славиться по всій Європі. Вона сягає корінням творчості відомих «прімашів» — мандрівних циган-скрипалів, котрі вирізнялись неабияким вродженим виконавським обдаруванням. На тлі їхньої віртуозної гри упродовж багатьох десятиліть формується та викристалізовується своєрідний музичний стиль — «вербункош», який згодом став своєрідною візитівкою країни, досягнувши у кінці XVIII ст. кульмінації свого розвитку. В епоху Романтизму він зазнає справжнього розквіту, приваблює увагу композиторів. Зокрема, яскраві приклади імплементації національного угорського стилю зустрічаємо у творчості Й. Брамса, «Угорський дивертисмент» (D. 818) для двох фортепіано Ф. Шуберта, «Угорська фантазія» для фагота й фортепіано ор. 35 К. М. Вебера, «Ракоці-марш» Г. Берліоза, «Угорські рапсодії» Ф. Ліста (Асталаш, 2018, с. 245). Вербункош став міцним фундаментом для креативної спадщини угорських митців кінця XIX – початку XX ст. (творчість М. Мошонї, Й. Губаї, Е. Донанї, Й. Лендваї, Е. Вайнера, З. Кодая, Б. Бартока та ін.).

Чимала роль у революційному арт-прориві XIX ст. належала Ф. Лісту та Ф. Еркелю — засновникам Музичної Академії в Будапешті, завдяки яким на перетині століть заклад поповнюється талановитими мистецькими кадрами: композитори Е. Донанї, Б. Барток, З. Кодай, Л. Вайнер, В. Якобі, І. Кальман, всесвітньо відомі органіст Ф. Райнер, диригент Е. Ліхтенберг, скрипаль І. Вальдбауер, віолончеліст Й. Керпей, чимало ін. Значного розквіту зазнає угорська опера. Справжнім її Прометеєм став Ф. Еркель — чудовий піаніст, талановитий композитор та суспільно-громадський діяч, котрий приклав чимало зусиль для ідей просвітництва, загальної музичної ерудиції нації. Його роль у формуванні національної угорської культури є унікальною та значущою. У контексті композиторського доробку майстра жанр опери посів чільне місце, що й скерувало вектор пріоритетів багатьох митців подальших поколінь. На ниві формування професійної інструментальної, насамперед скрипкової, камерно-ансамблевої школи, на авансцену музичного життя виходять не менш вагомими та гучними іменами Кароля Флеша та Йене Губаї. Вони сформували професійну скрипкову школу, яка не тільки стала фундаментом для угорського камерно-інструментального арт-простору, але й спричинила розвиток сольного та ансамблевого виконавства інших країн.

Ім'я К. Флеша в історії скрипкового мистецтва набуло широкого резонансу не тільки як практика, але, насамперед, як теоретика. Його епістолярна спадщина є вагомим джерелом на ниві методики

викладання гри на цьому інструменті. Серед відомих праць цього дослідника слід згадати такі: «Мистецтво скрипкової гри», «Проблема звучання в скрипковій грі», «Система гам», «Вища школа скрипкової аплікатури», «Основні вправи» та ін. У своїх розвідках митець порушує найважливіші питання скрипкового виконавства, він закладає теоретичну базу для вирішення проблем технічної підготовки скрипалів, розвитку їхньої художньої майстерності.

Ще одним титаном угорського камерно-інструментального мистецтва став Йене Губаї (1858–1937), котрий створив власну скрипкову школу, став розробником високохудожнього репертуару, підніс угорську скрипкову школу до рівня світових лідерів, виховав величезну плеяду виконавців. Угорські дослідники творчості маестро (Л. Гомбош, Ф. Сечеді) відводять йому амбітну роль засновника угорської скрипкової школи. Цей видатний музикант, почесний професор близько пів століття очолював кафедру струнних інструментів, суттєво сприяв еволюції камерно-інструментальної ансамблевої культури, був відзначений численними винагородами. Його діяльність поклала відбиток на формування та подальший розвиток всієї когорти представників національного камерно-інструментального доробку.

Народжений в Угорщині в родині знаменитого скрипаля та диригента Карла Губера (Karoly Huber), юнак стрімко підкорив європейську сцену, отримавши у спадок від батька феноменальні здібності та ґрунтовну професійну підготовку. Наступним етапом у формуванні скрипкової майстерності стало навчання в Берліні у знаменитого віртуоза угорського походження Йозефа Іоахима. Роки навчання у цього іменитого скрипаля принесли юнаку не тільки фахове вдосконалення на найвищому рівні, можливість проникнення в секрети квартетної та камерно-інструментальної музики, у сфері яких на той час його наставнику майже не було рівних, але й здобути справжню європейську славу. Педагогічні принципи всесвітньовідомого наставника значною мірою вплинули на формування багатьох національних шкіл, зокрема й угорської; провідним принципом його методики була єдність технічної підготовки учня із розвитком художнього мислення, загальної мистецької ерудиції, креативне конструювання досконалого та високохудожнього естетичного смаку музиканта.

Етапним періодом у житті Й. Губаї, що викристалізував його власний, неповторний виконавський стиль та сформував індивідуальні погляди на камерно-ансамблеве музикування високого професійного рівня, стали роки творчої кооперації із Ф. Лістом. Рано розпочавши сольну кар'єру скрипаля, з дитинства активно беручи участь в конкурсах та фестивалях, віртуозно володіючи інструментом, цей музикант уже в п'ятнадцятирічному віці виступає у відомих музичних салонах, привертаючи увагу вишуканої мистецької публіки. На одному з концертів у Будапешті в 1876 р. юнак викликав особливий інтерес у знаменитого угорського композитора, котрий, будучи на той час вже однією з ключових постатей європейського мистецтва, запропонував ансамблеву співпрацю. Згодом, підготувавши концертну програму зі скрипкових сонат Л. ван Бетховена, видатний музикант увів юнака в елітні паризькі кола, де він став улюбленцем публіки та був проголошений французькими критиками «новим Паганіні» (Margolis, 2020). Його гра позначалася досконалою технікою, блискучою віртуозністю, надзвичайною експресивністю, м'яким звуковидобуванням та майстерністю виконання «*pianissimo*». Креативна діяльність Й. Губаї була надзвичайно позитивно оцінена не тільки широкою аудиторією, але й відомими музикантами, зокрема К. Сен-Сансом та Ж. Масне, а його напарниками по ансамблю часто виступали Ф. Ліст та Й. Брамс. Останній навіть доручив скрипалю-віртуозу прем'єру кількох власних композицій: Сонати d-moll, Тріо c-moll та оновленої редакції Тріо B-dur.

Розгорнувши серйозну виконавську діяльність, угорський митець підкорив сцени Англії, Німеччини, Франції, Італії, Голландії, Бельгії тощо. У Брюсселі він отримує запрошення від скрипкового титана епохи Г. В'етана стати його учнем, а згодом (у віці 23 років) колегою та очолити кафедру скрипки в одному з найпрестижніших європейських закладів — Брюссельській Музичній Академії. Й. Губаї завдяки неймовірній обдарованості та дивовижній працездатності дуже швидко стає виконавцем всесвітнього рівня, отримує потужну професійну підготовку, вдосконалює свою майстерність у кращих педагогів-інтерпретаторів кінця XIX ст.

Відчуття приналежності до угорської культури ніколи не полишало музиканта. Концертуючи Європою, він обов'язково включав до програм твори Б. Бартока — флагмана нової угорської музики початку XX ст. Підкреслюючи своє національне походження, скрипаль свідомо змінив своє прізвище з Губер на Губаї (останнє звучить більш природно для угорської фонетики). Кульмінацією його патріотизму й національної самосвідомості стало рішення полишити престижну посаду в Бельгії та повернутись на Батьківщину. Головною метою його подальшої праці був розвиток та підняття професійної музичної культури рідного краю на той рівень, частиною якого зміг стати молодий скрипаль.

У 1886 році на запрошення міністра культури Угорщини Йене Губаї — в минулому Ойген Губер (Eugen Huber) — отримує почесну посаду професора скрипки у Будапештській Академії Музики. Пізніше він очолює кафедру, а згодом стане ректором начального закладу. На Батьківщині митець розгорнув потужну мистецьку діяльність, став однією з ключових постатей країни, провідним педагогом-скрипалем, камерно-ансамблевим виконавцем, відомим композитором, культурним діячем. Того ж року разом із однодумцем і другом, віолончелістом Д. Поппером, він заснував квартет, просвітницько-виконавська діяльність якого розгорнулася не тільки у містах Угорщини, але й в інших країнах Європи. Величезний сценічний досвід, розуміння специфіки камерно-інструментальної та квартетної музики, особливих прийомів ансамблевої гри та психологічних аспектів взаємодії музикантів стали запорукою майстерної педагогічної роботи Й. Губаї на кафедрі камерного ансамблю та квартету, що була створена в Музичній Академії в 1891 р. Окрім того, дім маестро став справжнім музичним салоном, місцем, де сконцентрувались та акумулювались творчі ідеї. У «Білий салон» (будинок маестро) часто з'їжджалась справжня європейська мистецька еліта: Йоганнес Брамс, Макс Брух, Бруно Вальтер, Артуро Тосканіні та багато інших видатних діячів культури. Протягом 1920–1937 рр. у палаці Губаї відбувались систематичні камерні вечори, на яких були присутні найвищі посадовці, виступали найпрестижніші артисти Угорщини. Постать маестро стала осердям національного мистецтва цього періоду.

У своїй викладацькій діяльності Й. Губаї ретранслював власні погляди на мистецтво, які сформувалися в контексті активної виконавської творчості попередніх років у синтезі із досвідом своїх наставників — передових педагогів європейських скрипкових шкіл кінця XIX ст.; національних традицій, які беруть своє коріння від імпровізаційної віртуозної манери «прімашів»; особистісного підходу до мистецького виховання молоді, що ґрунтувався на феноменальній мистецькій інтуїції. Його вихованці вирізнялися особистісною виконавською манерою й водночас відображали специфіку «школи Губаї». Цей термін увійшов в угорське виконавське мистецтвознавство (Л. Гомбош, Ф. Сечеді), став визначальною ознакою національної скрипкової школи першої половини XX ст. Його особливістю була максимальна свобода апарату та природне положення рук, тулуба, тіла під час гри. Й. Губаї радив учням музикувати якомога простіше, не вигадувати нічого зайвого, прислухатися до власних відчуттів. Він прагнув під час творчого процесу зберігати спокій, загострював увагу на розслаблених м'язах, природному куті та свободі лівої руки, легкості правої руки, рівновазі тіла, підкреслював важливість прямої осанки. Педагог вважав, що будь-які погрішності в цих технічних аспектах, відсутність свободи м'язового комплексу скрипаля можуть стати причиною недосконалого інтонування, неприродного, перебільшеного вібрато і навіть професійних хвороб. Представники «школи Губаї» стали носіями високопрофесійного мистецтва, віртуозно володіли скрипкою, вражали повнотою та дзвінкістю звуку. Серед найвідоміших учнів та послідовників митця слід згадати Е. Браун, І. Вальдбауер, Ф. Вечеї, Ш. Гейер, Дж. д'Орані, Ю. Орманді, З. Сейкей, Ф. Сечеді, Й. Сігеті та ін.

Ще однією важливою ланкою життєтворчості митця зрілого періоду стала його композиторська діяльність. Як уже було зазначено, центральне місце в спадщині угорських митців кінця XIX – початку XX ст. посідає опера. Міцні підвалини для розвитку жанру, закладені Ф. Еркелем, визначили творчі інтереси багатьох художників, зокрема і Й. Губаї. З величезним успіхом на Батьківщині та за її межами йшли «Скрипаль з Кремени», «Венера Мілоська», «Маска», «Анна Кареніна» –найвідоміші твори майстра. Однак, як засновник угорської скрипкової школи, він прагнув збагатити скарбницю музичної літератури для цього інструмента, сприяти розвитку фахового педагогічного репертуару на національній основі, пропагувати самобутність угорських виконавських традицій. У більшості творів цього автора (всього понад 400) здійснюється поєднання романтичних тенденцій та особливостей угорського фольклору, стилізація в народному руслі крізь призму використання основних ознак імпровізаційного виконавства історичних мандрівних циган-скрипалів. Розвиваючи специфіку унікального угорського обрядового виконавського стилю — вербункош, Й. Губаї стає його спадкоємцем та носієм й у власній інтерпретаційній діяльності, і в композиторській творчості. Цей феномен, сформований у результаті еволюції інструментальної музики на теренах угорського мистецтва, синтезує в собі національні ознаки на багатьох рівнях (жанровому, інтонаційному, ладо-гармонічному, ритмічному, художньо-образному тощо). Камерні та концертні скрипкові шедеври автора стали одними з перших професійних художніх зразків угорської інструментальної музики, прототипом яких став синкретичний виконавсько-композиторський жанр. Типовою ознакою, яка притаманна творам цього майстра, є яскраво виражена віртуозність, ритмічна імпровізаційність, пісенність, ладо-гармонічна специфіка, в основі якої лежить т. зв. «циганський лад».



Жанр скрипкової музики (камерно-інструментальної, симфонічної) у творчості Й. Губаї представлений досить широко, він репрезентує професійне володіння митцем численними формами; вміння розкрити різні аспекти скрипкового виконавства — від кантиленного трактування інструмента до прояву найскладніших технічних прийомів майстерності; вдале вирішення проблеми тембрового співвідношення як в контексті ансамблевої взаємодії з фортепіано, так і в сольній партії на тлі симфонічного оркестру. Серед його оригінальних скрипкових творів слід назвати «Fantasie brillante» на теми з опери «Кармен» Ж. Бізе, 6 угорських поем для скрипки та фортепіано, 4 концерти для скрипки з оркестром, Варіації на угорську тему для скрипки з оркестром, Сюїти, численні програмні твори, зокрема самотні чардаш-сцени «Моя маленька флейта» ор. 13, «Води Марош» ор. 18, «Hejre Kati» ор. 32, «Жовтий жук» ор. 34, «Хвилі Балатона» ор. 33, «Життя квітів. Зефір» ор. 30 та ін.

### Висновки

Творча діяльність Йене Губаї стала ключовою в історії угорської музики на перетині століть. Вона сформувалася під знаком національної самосвідомості митця, включає різні аспекти його життєтворчості: виконавський, педагогічний, громадський, композиторський. Як скрипаль-віртуоз, він активно концертував у ранні роки, досягнувши вершин професіоналізму, прославивши Угорщину в Європі. Педагогічна та просвітницька діяльність музиканта постали в центрі життєвих пріоритетів зрілого періоду його творчості. Педагог виховав кілька поколінь відомих інструменталістів, став основоположником скрипкової школи. Співпрацюючи з відомими постатями арт-середовища зазначеного періоду, завдяки наполегливій праці митець зміг створити в рідній країні справжній музичний осередок, значно поживити концертну практику вітчизняних виконавців, завоювати щирю симпатію та викликати поживлений інтерес вибагливої європейської публіки до особливого колориту угорської музики. Як композитор Й. Губаї залишив чимало спадщину, питому частину якої становить концертно-педагогічний репертуар, зокрема камерно-інструментальні твори. На жаль, роки війни внесли негативні корективи в життєпис цієї постаті: як діяч з єврейським аристократичним корінням, Й. Губаї було знецінено в часи апогею нацистської системи та в роки панування соціалістичного режиму в країні. І хоча зараз мистецтвознавча Угорщина значною мірою відродила творчу постать Йене Губаї, чимало аспектів його діяльності потребують глибинного та детального вивчення, особливо на ниві взаємодії культур, на перетині яких формувалась та розвивалась постать цього неординарного, надзвичайно яскравого митця.

### Список використаних джерел

- Асталаш Г. (2018). Угорська Цментальна музика в контексті становлення національного стилю. *Вісник національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, 3, 242-246. <https://doi.org/10.32461/2226-3209.3.2018.147419>
- Галиева, Ю. Н. (1995). *Венгерская инструментальная музыка второй половины XX века: вопросы музыкального языка, формы и жанра* [Диссертация кандидата искусствоведения, Государственный институт искусствознания]. Российская государственная библиотека.
- Сокачик, Р. М. (2019). *Оперна творчість Петера Етвеша в контексті розвитку угорської музики XX–XXI століть* [Диссертация кандидата мистецтвознавства, Національна музична академія України імені П. І. Чайковського].
- Gombos, L. (1998). *Jenő Hubay*. Mágus Kiadó.
- Dobszay, L. (1998). *Magyar Zenetörténet*. Mezőgazda Kiadó.
- Frideczky, F. (2000). *Magyar Zeneszerzők*. Athenaeum Kiadó.
- Margolis, S. (2020). Prodigious Talent: How Violinist Jenő Hubay Drew a Generation of Stars to His Budapest Studio. *Strings*, 292. <https://stringsmagazine.com/prodigious-talent-how-violinist-jeno-hubay-drew-a-generation-of-stars-to-his-budapest-studio/>
- Szecsődi, F. (2018). Hubay Jenő Zeneszerző Iskolateremtő Hegedűművészete. *Parlando*, 1. [https://www.parlando.hu/2018/20181/Hubay\\_Jeno\\_laudacio.htm?fbclid=IwAR0\\_uUPpeLqXqg8sbISWcZYIYtSRw2gTesH2YD-d8l0vyuDrdtiixi-VJ5g](https://www.parlando.hu/2018/20181/Hubay_Jeno_laudacio.htm?fbclid=IwAR0_uUPpeLqXqg8sbISWcZYIYtSRw2gTesH2YD-d8l0vyuDrdtiixi-VJ5g)

### References

- Astalosh, G. (2018). Uhorska Instrumentalna Muzyka v Konteksti Stanovlennia Natsionalnoho Styliu [Hungarian Instrumental Music in the Context of the Formation of a National Style]. *Visnyk Natsionalnoi Akademii Kerivnykh*

- Kadriv Kultury i Mystetstv [National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald]*, 3, 242-246. <https://doi.org/10.32461/2226-3209.3.2018.147419> [in Ukrainian].
- Dobszay, L. (1998). *Magyar Zenetörténet [A History of Hungarian Music]*. Mezőgazda Kiadó [in Hungarian].
- Frideczky, F. (2000). *Magyar Zeneszerzők [Hungarian Composers]*. Athenaeum Kiadó [in Hungarian].
- Galieva, Yu. N. (1995). *Vengerskaya Instrumental'naya Muzyka Vtoroi Poloviny XX Veka: Voprosy Muzykal'nogo Yazyka, Formy i Zhanra [Hungarian Instrumental Music of the Second Half of the 20th Century: Issues of Musical Language, Form and Genre]* [PhD Dissertation, State Institute for Art Studies]. Russian State Library [in Russian].
- Gombos, L. (1998). *Jenő Hubay*. Mágus Kiadó [in Hungarian].
- Margolis, S. (2020). Prodigious Talent: How Violinist Jenő Hubay Drew a Generation of Stars to His Budapest Studio. *Strings*, 292. <https://stringsmagazine.com/prodigious-talent-how-violinist-jeno-hubay-drew-a-generation-of-stars-to-his-budapest-studio/>
- Sokachyk, R. M. (2019). *Operna Tvorchist Petera Etvesha v Konteksti Rozvytku Uhorskoj Muzyky XX-XXI Stolit [Peter Etves' Opera Creativity in the Context of the Development of Hungarian Music of the 20th-21st Centuries]* [PhD Dissertation, Ukrainian National Tchaikovsky Academy of Music] [in Ukrainian].
- Szecsődi, F. (2018). Hubay Jenő Zeneszerző Iskolateremtő Hegedűművészete [Composer Jenő Hubay's School-creating Violin Art]. *Parlando*, 1. [https://www.parlando.hu/2018/20181/Hubay\\_Jeno\\_laudacio.htm?fbclid=IwAR0\\_uUPpeLqXqg8sbISWcZYIYtSRw2gTesH2YD-d8l0vyuDrdtiixi-VJ5g](https://www.parlando.hu/2018/20181/Hubay_Jeno_laudacio.htm?fbclid=IwAR0_uUPpeLqXqg8sbISWcZYIYtSRw2gTesH2YD-d8l0vyuDrdtiixi-VJ5g) [in Hungarian].

Стаття надійшла до редакції: 10.09.2021

**ТВОРЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ  
ЙЕНЕ ХУБАИ В КОНТЕКСТЕ  
ИСТОРИИ ВЕНГЕРСКОГО КАМЕРНО-  
ИНСТРУМЕНТАЛЬНОГО ИСКУССТВА  
КОНЦА XIX – НАЧАЛА XX В.**

Асталаш Габриєлла Ласловна  
Кандидат искусствоведения, старший преподаватель,  
Львовская национальная музыкальная академия  
имени Н. В. Лысенко,  
Львов, Украина

Цель статьи — на основе детального изучения жизнедеятельности Йене Хубаи осветить ведущие аспекты творческого наследия этого художника и его роль в истории венгерского камерно-инструментального искусства конца XIX — начала XX веков. В процессе исследования для раскрытия представленной проблематики нами были использованы следующие методы: исторический (изучение генезиса венгерской инструментальной музыки конца XIX в. — начала XX в.); источниковедческий (обработка существующих работ по касательным вопросам); аналитический и структурно-логическое (осмысление и освещение хронологии исторического аспекта проблемы, освоение специфики стиля личности) и метод теоретического обобщения (для подведения итогов). Научная новизна. Впервые в украинском искусствоведении рассматривается творчество Йене Хубаи в контексте эволюции венгерского искусства указанного периода как комплексное явление жизнедеятельности этого художника. Выводы. Творческая деятельность Й. Хубаи, которая приходится на конец XIX в. — начало XX в., стала ключевой в истории венгерской музыки на пересечении веков. Она сформировалась под знаком национального самосознания художника, включает различные аспекты его творчества: исполнительский, педагогический, музыкально-общественный, композиторский. Как скрипач-виртуоз он активно концертировал в ранние годы, достигнув вершин профессионализма; педагогическая и просветительская деятельность музыканта были в центре его жизненных приоритетов зрелого периода, он успешно воспитывал молодых скрипачей и создавал фундамент для профессионального музыкального образования края, стал основоположником скрипичной школы в нем; сотрудничая с известными личностями указанного периода, художник смог создать в родной стране настоящий музыкальный центр, значительно оживить концертную практику отечественных исполнителей, завоевать искреннюю симпатию и вызвать оживленный интерес взыскательной европейской публики к особенному колориту венгерской музыки; композитор Й. Хубаи оставил немалое наследие, основную часть которого составляет концертно-педагогический репертуар, включая камерно-инструментальные полотна.

*Ключевые слова:* венгерская музыка; камерно-инструментальное искусство; креативная деятельность; Йене Хубаи

**JENO HUBAY'S CREATIVE WORK  
IN THE CONTEXT OF THE HISTORY  
OF HUNGARIAN CHAMBER  
AND INSTRUMENTAL ART IN THE LATE  
19<sup>th</sup> – EARLY 20<sup>th</sup> CENTURIES**

Gabriella Astalosh

*PhD in Art Studies, Senior Lecturer**Mykola Lysenko Lviv National Music Academy,**Lviv, Ukraine*

The main purpose of the article is to highlight the leading aspects of the creative heritage of Jenő Hubay and his role in the history of Hungarian chamber and instrumental art of the late 19<sup>th</sup> – early 20<sup>th</sup> centuries on the basis of a detailed study of the artist's life and work. In the course of the study, the author of the article applies the following methods: historical (the study of the genesis of Hungarian instrumental music of the late 19<sup>th</sup> and early 20<sup>th</sup> centuries); source studies (the review of the existing musicological works on related issues); analytical, structural and logical (the comprehension and highlighting of the chronology of the historical aspect, the examination of the specific features of the artist's style); and the method of theoretical generalisation (to sum up the results). Scientific novelty. For the first time in Ukrainian art studies, the work of Jenő Hubay is considered in the context of the evolution of Hungarian art of the given period as a complex phenomenon of the artist's activities. Conclusions. The creative activity of J. Hubay, which occurred in the late 19<sup>th</sup> and early 20<sup>th</sup> centuries, became a key one in the history of Hungarian music at the turn of the centuries. It was characterised by the artist's national consciousness and includes various aspects of his work: performing, pedagogical, social, and composing. As a virtuoso violinist, he actively gave concerts in the early years, reaching the pinnacle of professionalism; the musician's pedagogical and educational activities were his life priorities of the mature period, he successfully educated young violinists and created the foundation for professional music education of the region, became the founder of the violin school; collaborating with famous figures of this period, the artist was able to create a real musical centre in his native country, significantly revive the concert practice of domestic performers, and arouse the lively interest of discerning European audience in the special colour of Hungarian music; composer J. Hubay left a considerable legacy, the main part of which is the concert and pedagogical repertoire, in particular, chamber and instrumental masterpieces.

*Keywords:* Hungarian music; chamber and instrumental art; creative activity; Jenő Hubay

